

C o n f e r e n c i a   sobre la
E s c u l t u r a
A r q u i t e c t ó n i c a .

Senyores y senyors :

Aquesta conferència no te la pretensió de donar lliçons a ningú ni presentar exemples i encara menys ~~sufferir~~ un camí qualsevol.

No ignorem les deficiències de les obras exposades ,es doncs amb tota simplicitat que cada un de nosaltres presenta el resultat de qualques anys de treball.

Es un punt important aquest que venim d'exposar ,la nostra bona fe ens obliga a precisar-lo a fi que hom pugui comprendre millor això que segueix.

Aquesta exposició és més un pretexte que una exhibició i sense les conferències que tindreu l'ocasió de sentir no seria de cap utilitat.

No us dirèm ~~si~~ això està bé o allò està malament, simplement us demanarèm si la inquietud que desde fa algun temps ens commou us sembla justificada i digna d'esser presa en consideració.

Molts creuran que tot això tanca una vanitat infinita i que volguer emprendre una modificació en una conexió si complexa ~~com~~ com la que existeix entre la arquitectura i l' ~~escultura~~ escultura, resultaria un treball inutil.

Pero contestarèm tot seguit que coneixem totes les dificultats que representa aquesta tasca en un problema tan complexe ,car ,evidenment aquest problema existeix i nosaltres no tenim la pretensió de resoldre'l.

Aixi doncs aquesta exposicio es mes aviant un ~~exan~~ crit d'atenció , ~~exfixen~~ que una 'exhibicio qualsevol , a fi de reunir ~~els~~ els esforços o al meny tractar de atreure l'atenció sobre una faceta de l'art la qual, al nostre entendre, mereix els nostres interèsⁱ la nostra cura, ~~que~~

Avidenment seria mes còmode, parlant desdel punt de vista d'un escultor, no preocupar-se de problemes d'aquesta mena, continuar tranquilament en la pau del taller, ~~tallar la pedra~~

del taller modelant el fang, llaurà la pedra i seguir la tasca quotidiana que és cercar el secret del volum i llurs ~~relacions~~ ^(ple de tota la força filisòfica) ~~relacions~~. ~~Traball magnific~~ ^{en el} qual l'artista ^(Retrova) ~~sol~~, ^{en} ~~amb~~ la materia ~~retrova~~ ^{en} las grans veritats essencials.

Pero desgraciadament hi ha al voltant nostre tota ^{aquesta} vida vibrant i bellugadissa de la qual no podem desentendre'ns retirant-nos en una torre de vori cada cop més fràgil.

L'escultura, manantial generador i espiritual, necessita aquesta mateixa vida per a omplir el seu ~~deure~~ de força motriu de l'ànima humana. La inquietud que ens ha empès a organitzar aquesta exposició es basa en el problema del divorci entre l'arquitectura i l'escultura; divorci ben palès quan comparem la nostra época amb la dels grans ^{períodes} ~~moviments~~ esculturals, i si ho permeteu **busca-**rem junts la raó, ~~pragmàtica~~ més o menys fundada, la qual ens permeterà orientar-nos en aquest laberinte.

Abans ~~de continuar~~ explicarém el que enteném per ~~arquitectura~~ ^{arquitectura} ~~arquitectonica~~ ^{tonica}. Un esculptor que se estranyaba d'aquesta exposició i de les seves finalitats, deia: Pero si tota la escultura ho és d'arquitectura. Volia dir amb això que una escultura que no tanca ^{en} en ella aquest sentiment d'arquitectura, no ~~seria~~ ^{és} una escultura. No negarém que en l'escultura la major part de les lleis de l'arquitectura hi son representades. Cada art dona a les altres una part important de la seva propia essencia. Obeïex als mateixos principis, sia la musica, sia la pintura o l'arquitectura. Hom troba en elles la mateixa finalitat i la mateixa emoció estètica. Pero quan nosaltres ens referim a l'escultura arquitectonica vollem dir en un sentit més directe, que l'escultura unida a l'arquitectura ~~es~~ es una cosa i la escultura com objecte isolat complet, n'es una altra.

Per nosaltres l'escultura arquitectonica comença per la simple motllura arribant fins a l'escultura que hom col·loca en el centre d'una jardí, i entre aquest dos casos una seria infinita de possibilitats artístiques.

Aquesta divisió en l'escultura de la qual parlavem (i que desgraciadament en l'esperit modern ha pres un caire de contraversia) ~~negativa~~ ^{negativa} ~~la qualitat d'obra~~ ^{la qualitat d'obra} d'art a l'escultura que no ~~és~~ representa en ella sola una

d'art a l'escultura que va unida a un edifici .

Recalcarem que per nosaltres no hi ha més que una mena d'escultura i que el conjunt de valors artístics que podem trobar en un element arquitectònic iguala els valors artístics que hom pot trobar en una estaua isolada. Perque ~~així~~ la bellesa no depen de la diferencia de forma o de situació de les obras citades, sino de l'emoció i de la qualitat de l'artista ~~xxxxxxx~~ que l'ha creat

El menyspreu que hom troba amb frecuencia en els esperits dits avançats contra tota mena d'art ~~subjecta~~ a les lleis que no siguien ^{dura} cració, fa que ells ignorin voluntariament l'art arquitectònic laic o relligiós . Encastellats en la seva llogica especial, farien ~~xxxxxxx~~ cas omis de ^{totes les} ~~totes~~ ^{els} ~~els~~ centuries de creació artistica, eliminant aixi catedrals, palaus, monuments, els quals fins els nostres dias formen tota la historia de l'art.

Amb això que acabem de dir, nosaltres, situem la nostra posició personal i la nostra fe en l'art de la manera més complerta . Desitjem que l'art modern repregui la plaça que li correspon, amb tota la seva vitalitat en ~~totes~~ les manifestacions ^{artístiques que} ~~on l'art de l'home~~ ~~xx~~ s'ha expressat a través de les centurias tan magistralment .

Es per aquest motiu que voldriam cercar amb vosaltres les raons d'aquest desacord i això amb tota simplicitat sense tenir la pretensió de resoldre aquest problema tan complexe .

La primera pregunta que ^{ens} ve naturalment ~~xxxxxxx~~ l'esperit quan nosaltres contemplem el panorama actual de l'art modern, especialment ~~xx~~ tractant-se del que ens interessa, ~~en aquest moment~~ l'escultura arquitectònica; es esbrinar si existeix ^{o no} la decadencia en aquest art precis que representa la escultura estretament unida a l'arquitectura. ~~Creiem que~~ ~~No~~ hi ha cap dubte sobre la resposta que s'ha de donar a aquesta pregunta . La decadencia existeix evidentment i si en les altres branques, l'art permaneix vivent i fins i tot rebrota amb força, en l'escultura arquitectònica hom te l'impresió desesperant d'una ausencia de vida i de força.

Mirant al nostre volt remarquem la ausencia de la escultura en l'arquitectura poc que existeix, ~~el~~ resultat d'un individualisme sense caràcter.

Als començos d'aquesta centuria, a pesar dels esforços extraordinaris dirigits sobretot envers el decorativisme, ~~no~~ trobem molt ~~XXXXXXXX~~ pocs encerts ^{i aquest} generalment negats en una mar ^{de} niciezes.

L'art anomenat del 1900 ha avortat a pesar de l'entusiasme amb que havia començat i això gracies a un error fonamental: el de veure un sol aspecte del problema, es a dir, pensant solament en el costat imaginatiu i lineal. Els grans principis de les lleis de la matèria foren abandonats i ~~abolits~~ el caire racionalista de les formes i dels objectes, oblidat. Finalment hom caigué en un decorativisme exasperant, creyent donar als més petits objectes ~~un~~ aspecte artístic, volent unir l'art amb el maquinisme, empleant els procediments nous i mecànics a tort i través. ~~XXXXX~~ Quant a l'escultura, fou llavors l'era del molillo i els seu triomf dins la mediocritat.

Fou així com les formes ^{copiades} ~~inspirades~~ ~~XXXXX~~ de la natura i adaptades ^{directa} ~~simplement~~ a la decoració, crearen un art essencialment epidèrmic, art aplicat com hom ~~l'~~ anomenà llavors.

~~XXXXXXXXXXXX~~ Negar l'esforç de tots aquest homes que es llençarent plens de fe per a renovar l'art i crear un nou estil, seria voler renegar de tot el que ha contribuït a donar a l'art modern una vitalitat nova. Que aquesta vitalitat sia ^{la} el darrera extremitud de l'agonia de la nostra época d'inconsciencia o l'aurora d'una nova era per l'home, ~~sols~~ el pervindre pot precisar-ho.

El que ens sembla ara llunyà i ridícul en aquest estil del 1900, ~~apareixerà~~ amb la fugida dels anys, agermanat ^{per la} ~~XXXXXX~~ mateixa empena a les recerques les més extravagants del 1950. En 1925 l'art decoratiu s'afirma en la gran exposició de Paris baix el signe del cubisme ^{afirmant} ~~continuant i confirmant~~ gran quantitat d'errors del 1900, particularment ~~del~~ que es refereix a son ^{caire} ~~XXXXX~~ superficial. En la ~~XXXX~~ época que segueix, veiem ^{de} l'arquitectura ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ prescindir de l'ajuda de la escultura en un esforç de funcionalisme exasperant, ~~XXXXX~~ acceptarla solament isolat ^{sa} sense cap lligam directe amb ella. Com a exemple tenim Le Corbusier a França. Al mateix temps ^{s'emprenen} altres recerques en un sentit oposat ~~XXXXXXXXXXXX~~ en l'estil clàssic, en aquestes dues tendencies trobarem ~~XXXXXXXXXX~~ qualques encerts

pero en general tot això són esforços isolats mes o menys importants segons els països i sempre una mica forçats per les minories agressives . Em el domini de l'art d'aquesta centuria escolada, trobarem una constant confusió de la qual fatalment l'arquitectura i l'escultura han sofert els atacs immediats.

¿ Pot hom cercar en l'evolució de l'esperit o en la concepció del món modern una influència sobre l'art en general ? Desde 1848 data crucial en la vida dels pobles , la transformació del món modern ~~xxxxxx~~ es fa a un ritme cada cop més accelerat. Al mateix temps que l'intervenció de les masses en el poder, és ben palès l'abandó ^{grans} dels ideals del món primitiu . Les idees de comunitat religiosa, de raça, d'espiritualitat, s'afebleixen, desapareixen a mida que les masses envaheixen els càrrecs directius de la vida moderna. L'individu s'afirma cada volta més ~~xxxxxxxxxxxx~~ ^{en} l'anarquia i ~~xx~~ ^{fins al llibertarisme} en forma d'un materialisme ~~xxxxxxxxxxxx~~ absolut, / endorracador / de possibilitats d'actes de fe capaços de crear un estil i un ordre. El maquinisme accelera encara aquesta confusió i llença al ser humà en aquesta nova direcció del materialisme on hi ha els esperits ~~xxxxxxx~~ ofegats per l'allau contínua dels nous productes mecànics . L'estandart que ofereix el ben estar i ^{las} facilitats de totes menes de la vida moderna, disminueixen les facultats de sentir i de pensar en l'individu. El gust mateix es generaliza i cada un de nosaltres perd el sentit de la matèria i de la bellesa. Una altra causa profunda de aquesta decadència es la transformació de l'artista. Fins el segle quinze l'artista era més que res un obrer manual , l'arquitecta no existia en el sentit que li donem avui en dia. Quant a la paraula artista ~~era~~ no es coneixia en el seu significat actual . L'escultor que fabricava imatges no concebia la seva obra a l'trement que unida a un conjunt. Però poc a poc per una necessitat d'intellectualisme sempre en augment, l'escultor, l'artista que no es preocupava d'altre cosa que de la seva obra creadora deixà de banda les lleis imutables de la matèria, de la forma per a seguir i desenvolupar problemes més literaris que plàstics. A la fi del segle dinou ~~era~~ la escultura s'abandona cada cop més i es torna inconsistent . Paralelament a aquesta decadència, l'élite redueix ^{ses} aspiracions

es disinteressa de l'art monumental i afirma ~~la seva inclinació~~ ^{la seva inclinació} envers el fragment, per la pintura de cavallet i el bibelot. El desenvolupament de l'intelectualisme en totes les classes, però sobretot en l'élite, per un eclectisme facilitat per els mitjans de difusió moderns, ~~transforma~~ ^{transforma} completament la concepció de l'art. La sensibilitat augmenta, hom cerca la forma nova, ~~la~~ el material rar. L'interès pel troç, augmenta, es cerca la plàstica per ella mateixa com a finalitat de l'art. Hom elimina l'anècdota, l'accident. Hi ha un abandonament indiscutible per part dels uns i dels altres per tot el que és monumental. El que és monumental no representa ja la seva tasca emotiva, no per que en sigui incapaç sino perquè el món modern dirigeix ^{la seva} sensibilitat envers altres sensacions més familiars a la ~~seua~~ manera d'esser actual. Els artistes en general guiats per llur propi interès, abandonen l'art arquitectònic i trien els camins de l'art pur per raons simplement econòmiques o d'èxit. Heus aquí doncs ~~alguns dels~~ ^{de} ~~esculls en els quals s'encalla~~ l'escultura arquitectònica i no té res d'estrany, davant tantes dificultats, que aquest art sia tan sovint abandonat pels artistes que podrien donar-nos ^{li} una vida nova. L'arquitecte, quan les seves conviccions artístiques no són contraries, vacilla sovint a entreprendre algun treball on la escultura s'uneix ^{perfectament} amb la seva arquitectura, això sovint per que no troba en el seu client un interès i una comprensió en la necessitat d'aquesta aliança. Ara ve el problema més greu: el de la incomprensió mutua entre l'escultor i l'arquitecte, incomprensió en la col·laboració. No ens preguntem quin d'aquests dos arts predomina sobre l'altre, seria absurd buscar una rivalitat que no té cap raó d'existir. Cada cas té les seves funcions i les seves qualitats ben definides. A un moment donat una ~~d'~~elles pot tenir més importància que l'altre però això solament en casos molt particulars. En dir això, pensem en els temples indus on l'escultura per ^{la} seua abundància, domina ^{la} tota ~~l'es-~~ estructura arquitectònica o contràriament en els temples grecs on l'ordre obliga a l'escultura a plegar-se als angles dels seus frontons. Però aquesta penetració de l'escultura i de l'arquitectura, sembla desaparèixer pel fet mateix de totes les raons de decadència que ja hem citat, i fins i tot, aquets dos arts fets per comprendre's perfectament, han perdut tot contacte.

dia,
 Avui sovint l'arquitecte dona un espai a l'escultor que aques omple segons el gust del primer o del seu propi, sense preocuparse d'una manera massa estricta, de les masses que voltan el seu treball. A vegades, el desequilibri entre el mèrit de l'un, de l'altre dels artistes, es converteix en un obstacle a aquesta col·laboració tan necessaria per l'acompliment de l'obra total. Quan parlem de col·laboració entre l'escultura i l'arquitectura veiem quelcom de molt més profon capaç de crear un aportació mes viva que la ~~que solem~~ ^{corrent} contemplar. Aquesta col·laboració la trobem en totes les formes esculturals que ~~veiem~~ ^{donem} a la sinfonia arquitectònica els accents sensibles que la completen, això començant per la motllura i acabant per ^{la escultura} ~~la~~ ^{corpore}. Creiem que un dels abismes que s'han obert entre aquestes dues arts caldria cercar-lo en la posició actual dels dos artistes. Pels conflictes que provoquen els problemes de la construcció moderna, l'arquitecte es troba en la obligació d'esser més aviat un tècnic que un poeta. La civilització moderna no li ofereix sovint l'ocasió de demostrar son lirisme creador. En l'escultor trobem el contrari, ~~abandonat i~~ abandonant això que és monumental, esdevé un creador isolat, es desfà de tot lligam amb la realitat i perd d'aquesta manera el gust de les lleis estrictes de la matèria i de la grandiositat.

Emile Bayard ens diu: la pintura i l'escultura ~~dependen~~ ^{de} ~~exclusivament~~ de la naturalesa, eterns models ~~son~~ ^{de} ~~un~~ ^{son} ordre abstracte perque ~~la~~ ^{la} ~~seua~~ ^{seua} interpretació ~~depende~~ ^{de} ~~del~~ ^{del} sentiment individual, mentre que l'arquitectura i els seus ~~dimitutius~~ ^{el moble} ~~son~~ ^{son} d'ordre concret perque estan subordinats a lleis. De tot això, ~~no~~ ^{no} deduint ~~que~~ ^{que} l'escultura es d'ordre abstracte i ~~la~~ ^{la} arquitectura d'ordre concret i per aquestes ~~raó~~ ^{raó} es completarien perfectament. ~~La~~ ^{La} escultura seria la carn palpitant de la ~~forma~~ ^{forma} puixança escampada damunt l'esquelet representatiu de l'arquitectura. Així doncs, ~~si~~ ^{en el començament de} seguim la història de l'art, la vida de l'escultura en relació amb l'arquitectura, ~~trobem~~ ^{estàn} ~~una~~ ^{una} estretament lligada ~~entre~~ ^{en} i constituint una forma de perfecció que el nostre gust modern aprecia especialment. En l'art ~~sumari~~ ^{sumari}, babilònic i assiri el relleu segueix la paret i la sosté, la línia expresiva insinua el modelat, el qual roman en el pla, modelat d'una plasticitat perfecta, que expressa ~~amb~~ ^{amb} força la vida dels temes descrits.

el pensament modern d'un escultor. Diu : "Que es l'escultura? Es un art de l'espai com l'arquitectura, com la dansa. Hom ne pretén pas que el pintor no concebeixi l'espai i que pugui contentar-se d'esser borni. Com to^{ts} els animals tenim la visió binocular qui permet de veure la profunditat. Però mentre el pintor ^{autenticament} suggereix ~~la profunditat~~, la tercera dimensió, l'escultor la realitza. Aquesta diferència condueix l'escultor a exigències partidulars ~~que son~~ ^{que son} imperioses, ~~que li son~~ ^{que li son} essencials i que han sempre ordenat el seu art quan aquest es digne de dir-se gran, que ha donat totes les seves forces i que ha arribat a la seva plenitud. L'arquitectura és la palanca de l'escultura. És estèticament parlant que la arquitectura sosté, obligant a l'escultor a veure i a construir els volums que el conduïxen més enllà dels seus mitjans actuals. Però si l'arquitectura ha servit al nostre art, aquest li torna el servei. Podem dir, efectivament sense cap traba, que la escultura es la palanca de l'arquitectura i jo vaig a demostrar que la col·laboració és una condició absoluta d'aquest^{es} ~~des~~ dues arts. Així, ~~que considerem~~ ^{que considerem} l'arquitectura, no en ~~el seu~~ funcionalisme i del punt de vista de la construcció, sino des del punt de vista de l'art, ~~així que~~ ^{així} la considerem en la seva realitat, veiem que ~~ella va~~ ^{és} més enllà del funcionalisme, una expressió en l'espai. Per a ella la finalitat es l'expressió de la tercera dimensió, de l'espai i de la llum, i finalment l'expressió d'un somni ^{de} la bellesa inexplicable, finalitat suprema, realitat única. L'arquitectura és poesia, passa així del concret ~~al~~ ^{al} motiu material; ~~la~~ construcció, a l'~~ab~~stracte, a la indescriptible bellesa. El poema arquitectural s'assembla absolutament al de l'escultura. una simple indicació de la arquitectura, no es realitzarà ~~ni~~ ⁿⁱ sinó mitjansant ^{aquella} ~~el~~ que labora la materia, ~~la~~ forma en tres dimensió; ~~el~~ ^{el} realitzador es l'escultor."

Y un poc més lluny fineix dient :

" La col·laboració de l'arquitecte i de l'escultor es una condició assensial, per la realització d'un art que, difinitivament, romà un dels punts essencials d'una veritable civilització i del art tot sencer."

Heus aci l'opinió d'un escultor i ara veieu la d'un arquitecte:

EL PROBLEMA DE L'ESCULTURA ARQUITECTÓNICA PER ARNOLD KOHELLER 1935

L'escultura arquitectónica no ha deixat mai de presentar problemes particularment delicats a totes les èpoques de l'història de l'art. Els que avui presenta, que no son absolutament nous, son de totes maneres expressats d'una manera excepcionalment clara. En reo de l'útilització constant de les formes geomètriques elementals per l'arquitectura contemporània i de la freqüència cada cop més palesa de les superfícies quasi llises, conseqüència natural de l'empleo del ciment i de les matèries plàstiques similars. Efectivament l'antiga arquitectura de pedra ^{debia} ~~esdevé~~ inevitablement, recórrer a volums compostos i complexos per raons evidents de tècnica. ~~V~~obeda, columnes, ~~s~~òcols i capitells, pilastres, ~~la~~ llinda, cornises i frontons, eren abans que tot, membres vivents i necessaris de l'edifici. Constitueixen ~~per~~ ^{per} ells mateixos una multitud d'elements plàstics independents de tota ornamentació ulterior. Per altra part, la pedra o ~~ix~~ el mahó, ~~sia el aparellatge que sia~~, imposava certes maneres de trama plàstica ~~deis~~, baixos relleus obligatoris. L'escultura que venia de completar l'obra purament arquitectónica, no tenia que separar-se d'aquesta, ~~era~~ ^{era} una prolongació tant si es tractava d'estatues como si es tractava de frisos o de motius molt modestos, ~~e de relleus més o menys accentuats.~~ L'arquitectura contemporània desemboca doncs, tant si vols com si no vols, a formes d'una extraordinària austeritat, sia per raons de pura tècnica o d'economia general, sia per motius d'ordre més complexos, en els quals la psicologia de l'època es presenta de vegades baix la forma d'una certa filosofia social ~~y~~ ^y representa un paper important. Aquesta austeritat, ~~xxxx~~ ^{xxxx} aquest despulament aparent ~~posa~~ col·loca l'artista enfront de possibilitats creadores quasi il·limitades, quan es tracta ~~de~~ ^{de} animar un edifici o una part d'aquest edifici. L'extrema simplicitat ~~xxxxxxx~~ permet al geni esbrabar-se, desenvolupar-se de la manera més magnífica, ^{Com un} ~~llavors en veritat~~ ^{ble} creador ~~tan~~ ^{tan} ~~del~~ ^{del} contrari, l'absència de gust i d'espiritualitat, es demostraran amb més ^{en què} ~~cruesa~~ ^{cruesa} ~~que~~ ^{que} la llibertat del artista sembla ~~és~~ ^{és} més gran.

La diferencia es inmensa entre l'escultor gòtic, destinat a guarnir un campanari de gargoles i de sants i l'home del sigle vint obligat a donar una significació definitiva a una superfície rectangular i llisa. Mentre l'un prolonga naturalment una creació anterior i essencial, l'altre deu transformar una estructura primaria fins a fer-ne una ^{na} cració nova, donar un ànima a allò que no en tenia."

Heus aquí doncs dues posicions; l'escultor veu encara un ^{lligam} ~~vincle~~ directa amb l'arquitectura, un lligam estret, mentre que l'arquitecte modern, veu aquest lligam d'una manera més ampla i mesys directe. Qui te reò? "No són nosaltres qui ho diem, pero en tot cas tots dos ^{estan} ~~són~~ d'acord en un punt principal; el de la col·laboració. ~~De~~ ^{De} totes les questions que hem examinat junts n'hi ha una que ~~més~~ interessa directament l'escultor, és la ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ de les característiques de l'escultura arquitectònica. Tota mena d'esculturas viuen per la llum i l'ombra i cada hora que passa serà més o menys favorable al seu aspecte. L'escultura isolada, que viu pel moviment de l'espectador ^{s'ánima de dues menes de vides} ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ la de l'espai i la de la llum i no depen més que d'ella mateixa. Contrariament l'escultura arquitectònica està subordinada a certs ànguls visuals, a certs ~~illuminacions~~ ^{illuminacions} fixes que l'obliguen a seguir unes lleis molt estrictes i ^{fins i tot en} ~~per això mateix~~ el seu modelatj, ^{per} ~~sos~~ plans i ^{per} ~~sos~~ ^{les seves} ~~perfil~~s. Les arestes de ~~xxxxxxxxxxx~~ formes, deuen donar per elles mateixes els negres, i les mitges tintes ^{coloraran} ~~que donaran~~ a la superfície, ^{de l'obra} ~~el seu color~~. Les distancies més o menys grans on ella serà situada l'obligaran a franqueses a voltes brutals, a una puresa en la seva expressió, puresa plàstica que la allunyarà sovint i obligatoriament ~~de~~ ^{del} realisme de l'escultura ^{aïllada} ~~isolada~~. Pero ~~es~~ ^{es} sovint, ^{el} ~~i~~ ^{justament aquest} ~~justament aquest~~ realisme exagerat ~~que~~ ha posat l'escultura arquitectònica en una posició decadent i ~~borda~~ ^{borda}, privant-la dels seus millors medis d'expressió, privant-la de la seva força i fins i tot de la seva reo d'existir. Podem dir que el realisme tendeix a separar les formes escultòriques de l'arquitectura, fent-l~~os~~-hi perdre les seves principals qualitat plàstiques ^{llevan} ~~llevan~~-hi la llibertat de les ombres i de les llums. Això ^{hom ho} ~~nota~~ ^{nota} ~~en~~ ^{en} una simple friç que compregui una ornamentació complicada i naturalista,

del gòtic de la darrera època ~~XXX~~ amb la franquesa d'expressió d'un fragment romànic. En el primer el sentiment plàstic desapareix, ~~deixant~~ dominant l'accident i l'anecdòtic ~~XXXX~~ empobrint la forma i la matèria. L'ofici no guarda llavors les seves relacions justes i precises. En el segon, malgrat els medis molt més modestos d'expressió i justament qui sap si per això mateix, aquestes relacions entre ofici, forma i matèria, donen un resultat perfecte, d'on neix una emoció plàstica poderosa i vivent. En el moviment de cada període d'art ens trobem en front d'un ~~XXXXXX~~ ^{en} eclosió, florexement i decadència. Al ^{principi} ~~començament~~ d'aquest moviment, l'art comença ~~generalment~~ per ésser ~~relativament~~ abstracte, rebuscant seguidament per mitjà dels límits de la natura una complexitat més gran en la forma, arribant així a un realisme més o menys agut que li fa perdre la seva força i la seva virilitat. ^{ha} "i doncs en l'art dues forces inspiradores que s'oposen: l'abstracció i la imitació, però en l'equilibri de les quals es troben les formes on la inspiració pot ~~XXXX~~ arribar als cims més elevats. Contràriament, quan una d'aquestes forces guanya l'altra, ens trobem en que l'art es dirigeix vers un decorativisme decadent o en el sentit contrari cap a una imitació ~~par~~ mediocre de la naturalesa. L'escultura, art d'expressió magnífica, difícilment compresa pel gran públic per culpa de la simplicitat dels seus mitjans, demana per a ésser apreciada, un amor de la forma pura, millor dit, una sensualitat de la forma, sensualitat tàctil. Caldria complaure's en tenir ^{dins} ~~XXXX~~ la mà el codol polit per l'aigua del torrent o per l'onada de la mar, ~~per~~ seguir amb els ulls la curba harmoniosa de les colines, ^{per} vibrar de pura emoció davant la bellesa d'un marmol damunt del qual s'escampa la llum. ~~36~~ És doncs tot aquest amor que sentim per l'escultura, que ens ha donat el coratge necessari per a venir a parlar-vos d'aquest problema que creiem digne del vostre interès. Problema que interessa ^{també} tota la nostra època i tot l'urbanisme modern.

Passo la paraula al meu amic l'escultor Solanich el qual us parlarà ara del mateix problema, però ^{d'un aspecte complementari que també afecta} d'una manera més concreta i també, ~~si~~ d'una manera més atractiva. ^{al fet intern i extern de la nostra finalitat.}

He dit.